

» noverat [peccatum, peccatum pro nobis fecit, ut nos
 » simus justitia Dei in ipso¹. » Numquid hic potest intel-
 ligi peccatum Judæ, peccatum Judæorum, peccatum
 cujusque alterius hominis? Cum audias, « Eum qui non
 » noverat peccatum, peccatum pro nobis fecit. » Quis?
 quem? Deus Christum. Deus Christum fecit pro nobis
 peccatum. Non dixit: Fecit pro nobis peccantem: sed,
 « Fecit eum peccatum. » Si nefas est dicere peccasse
 Christum, quis ferat peccatum esse Christum? Et tamen
 non possumus Apostolo contradicere. Non ei possumus
 dicere: Quid est quod loqueris? Si enim hoc Apostolo
 dixerimus, ipsi Christo dicimus. Ait enim alio loco: « An
 » vultis experimentum ejus accipere, qui in me loquitur
 » Christus?² »

XI. Quid igitur est? Intendat Charitas Vestra mag-
 num altumque mysterium. Felices eritis, si intellectum
 dilexeritis, et ad dilectum perveneritis. Prorsus, prorsus
 Christus Dominus noster, Jesus Salvator noster, Redemp-
 tor noster peccatum factus est, ut nos essemus justitia
 Dei in ipso. Quomodo? Audite Legem: Qui noverunt,
 sciunt quod dico: et qui non noverunt, legant, vel au-
 diant. In Lege peccata vocabantur etiam sacrificia, quæ
 pro peccatis offerebantur. Habes, cum victima pro pec-
 cato adduceretur, dicit Lex: Ponant manus suas sacer-
 dotes super peccatum³, id est, super victimam pro pec-
 cato. Et quod est aliud quam Christus sacrificium pro
 peccato? « Sicut et Christus, inquit, dilexit vos, et tra-
 » didit semetipsum pro vobis oblationem et hostiam Deo
 » in odorem suavitatis⁴. » Ecce de quo peccato damnavit
 peccatum: de sacrificio quod factus est pro peccatis,
 inde damnavit peccatum. Ipsa est « Lex Spiritus vitæ,
 quæ liberavit te a lege peccati et mortis. » Quia Lex

¹ 2 Cor. v, 21. — ² 2 Cor. xiii, 3. — ³ Levit. iv. — ⁴ Ephes. v, 2.

illa altera, Lex litteræ, Lex jubens, bona est quidem;
 « Mandatum, sanctum, et justum, et bonum: » sed « In-
 » firmabatur per carnem, » et quod jubebat in nobis im-
 pleri non poterat. Alia ergo Lex, ut dicere cœperam,
 tibi ostendat peccatum, alia tollat: ostendat peccatum
 Lex litteræ, tollat peccatum Lex gratiæ.

SERMO CLIII¹.

De verbis Apostoli, Rom. vii. *Cum essemus in carne, passiones peccatorum quæ per Legem sunt, operabantur in membris nostris, ut fructum ferrent morti, etc.* Contra Manichæos aperte, et tacite contra Pelagianos:

I. AUDIVIMUS, concorditerque respondimus, et Deo nostro consona voce cantavimus: « Beatus vir quem tu
 » erudieris, Domine, et ex lege tua docueris eum!² » Si-
 lentium si præbeatis, audietis. Non invenit locum sapien-
 tia, ubi non est patientia. Nos loquimur, sed erudit
 Deus: nos loquimur, sed Deus docet. Non enim beatus
 dictus est quem docet homo, se quem tu erudieris, Do-
 mine. Nos plantare possumus et rigare: sed Dei est in-
 crementum dare. Qui plantat et qui rigat, forinsecus
 operatur³: qui dat incrementum, intrinsecus opitulatur.
 Quæ nobis lectio de sancti Apostoli Epistola proposita sit
 ad loquendum, quam difficilis, quam latebrosa, quam
 (si non intelligatur aut male intelligatur) periculosa;
 puto, fratres, imo scio, quia nobis cum recitaretur,

¹ Alias iv de verbis Apostoli. — ² Psal. xciii, 12. — ³ 1 Cor. iii, 7.

audistis; et fluctuastis, si advertistis; aut si aliqui et intellexistis, quam sit arduum sine dubitatione vidistis. Hanc itaque lectionem totumque ipsum molestum et obscurum, sed intelligentibus salubrem Epistolæ Apostoli locum suscepimus, adjuvante misericordia Dei, exponere disserendo. Charitati Vestræ debitores nos esse scio, exactores vos esse sentio. Quemadmodum nos, ut ista percipiatis, oramus: sic et vos orate, ut ea vobis explicare valeamus. Si enim oratio nostra concordet; et vos faciet Deus idoneos auditores, et nos debiti hujus fidelissimos redditores.

II. « Cum enim essemus in carne, ait Apostolus, » passiones peccatorum quæ per Legem sunt, operabantur » in membris nostris, ut fructum ferrent morti¹. » Hic videtur, (quod non intelligentibus primum et grande periculum est,) Apostolus reprehendere et culpæ Legem Dei. Dicit aliquis: Absit hoc ab animo qualiscumque Christiani: quis hoc vel insanus audeat de Apostolo suspicari? Et tamen, fratres mei, verba ista male intellecta, fomitem insanie furori Manichæorum subministrarunt. Manichæi enim Legem Dei per Moysen datam, dicunt non a Deo datam, et eam Evangelio contrariam esse contendunt. Et quando cum eis agitur, his testimoniis apostoli Pauli quæ non intelligunt, conantur convincere, quid dicam, Catholicos non intelligentes, et non potius negligentes? Non enim multum est, si quis velit esse diligens, post calumnias ab hæretico auditas, saltem considerare in codice circumstantiam lectionis. Quod si fecerit; ibi mox inveniet unde adversarium loquacem redarguat; unde hostes Legis rebellesque prosternat. Etsi enim tardus est ad intelligenda verba Apostoli, manifesta ibi laus est expressa Legis Dei.

¹ Rom. vii, 5, et Florus ibidem.

III. Videte enim prius et advertite. « Cum enim essemus in carne, ait, passiones peccatorum quæ per » Legem sunt, operabantur. » Hic jam Manichæus erigit cervicem, exaltat cornua, impetit te, facit impetum: Ecce, inquit, « Passiones peccatorum quæ per Legem » sunt. » Quomodo bona est Lex, per quam in nobis sunt passiones peccatorum, et operantur in membris nostris, ut fructum ferant morti? Lege, aliquantum progredere, totum audi patienter, etsi non intelligenter. Hoc enim quod ait, « Passiones peccatorum quæ per Legem sunt, » operabantur in membris nostris, » multum est ut intelligas: sed prius esto mecum Legis laudator, et tunc fieri mereberis intellector. Clausum cor habes, et clavem accusas? Ecce interim quod non intelligimus, paululum seponamus, ad laudem Legis quæ aperta est veniamus. « Passiones, inquit, peccatorum, quæ per Legem sunt, operabantur in membris nostris, ut fructum ferrent morti. » Nunc ergo evacuati sumus a Lege mortis, in qua detinebamur, ita ut serviamus in novitate spiritus, et non » in vetustate litteræ. » Adhuc videtur Legem arguere, culpæ, improbæ, detestari: sed non intelligentibus. Cum enim dicit: « Cum essemus in carne, passiones peccatorum quæ per Legem sunt, operabantur in membris » nostris, ut fructum ferrent morti. Nunc ergo evacuati sumus a Lege mortis, in qua detinebamur, ita ut serviamus in novitate spiritus, et non in vetustate litteræ¹, » quasi utique videtur Legem accusare atque culpæ. Vidit hoc et ipse, vidit, sensit se non intelligi, et contra obscuritatem verborum suorum cogitationes hominum commoveri: sensit quid possis dicere, sensit quid possis contradicere: et prior hoc voluit dicere, ut tu non invenias quod diceres.

¹ Rom. vii, 6.

IV. « Quid ergo dicemus, inquit? » Hoc sequitur. « Quid ergo dicemus! Lex peccatum est? Absit. » Uno verbo Legem absolvit, Legis accusatorem damnavit. Auctoritatem Apostoli contra me proferebas, o Manichæe, et dicebas mihi, cum Legem reprehenderes, Ecce audi Apostolum, lege Apostolum. « Passiones peccatorum » quæ per Legem sunt, operabantur in membris nostris, » ut fructum ferrent morti. Nunc ergo evacuati sumus a » Lege mortis, in qua detinebamur, ita ut serviamus in » novitate spiritus, et non in vetustate litteræ. » Jactabas te, clamabas, dicebas, Audi, lege, vide: ista dixeras, et jam verso tergo ire cupiebas. Expecta, audivi te, audi me: imo nec ego te, nec tu me; sed ambo simul audiamus Apostolum, qui solvit se, et alligat te. « Quid » ergo dicemus, inquit? Lex peccatum est? » Hoc dicebas, « Lex peccatum est, » hoc nempe dicebas. Ecce audisti quod dicebas, audi quod dicas. Legem Dei peccatum esse dicebas, quando eam cæcus et improvidus reprehendebas. Errasti: vidit Paulus errorem tuum. Quod dicebas, ipse dixit. « Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? » Quod dicebas, hoc dicimus? « Lex peccatum est? Absit. » Si Apostoli sequebaris auctoritatem, appende verbum, et cape inde consilium. Audi, « Lex peccatum est? Absit. » Audi, « Absit. » Si Apostolum sequeris, si ejus auctoritatem plurimi pendis, audi, « Absit: » et quod sentiebas, a te absit. « Quid ergo dicemus? » Quid dicemus, quia dixi, « Passiones peccatorum quæ per Legem sunt, operabantur in membris nostris, ut fructum ferrent morti: » quia dixi, « Evacuati sumus a Lege mortis, in qua detinebamur: » quia dixi, « Serviamus in novitate spiritus, et non in vetus-

¹ Rom. vii, 7.

» tate litteræ: Lex peccatum est? Absit. » Quare ergo, Apostole, tanta illa dixisti?

V. Lex absit ut sit peccatum: « Sed peccatum, inquit, non cognovi, nisi per Legem. Nam concupiscentiam nesciebam, nisi Lex diceret: Non concupisces. » Jam modo interrogo te, Manichæe, modo te interrogo, responde mihi. Mala est Lex quæ dicit: « Non concupisces? » Hoc nec luxuriosus mihi et nequam aliquis responderit. Etenim et ipsi homines flagitiosi quando reprehenduntur, erubescunt; et quando sunt inter castos lascivire non audent. Si ergo malam dicis esse Legem, quæ dicit: « Non concupisces; » impune vis concupiscere; accusas Legem, quia percutit libidinem. Fratres mei, si non audiremus Apostolum dicentem: « Lex peccatum est? Absit; » sed tantummodo verba Legis commemorantem, ubi dictum est: « Non concupisces; » etiam Legem illo non laudante, nos tamen laudare deberemus; illam laudare, nos accusare. Ecce Lex, ecce desuper tuba divina clamat homini: « Non concupisces. » Non concupisces, » reprehende si potes, fac si reprehendere non potes. Audisti: « Non concupisces, » reprehendere non audes. Quia bonum est quod dixit: « Non concupisces; » malum est concupiscere. Malum culpatur Lex, a tuo malo te prohibet Lex. Ergo concupiscere malum culpatur Lex, a tuo malo te prohibet Lex. Ergo fac quod jubet Lex, noli facere quod vetat Lex, noli concupiscere.

VI. Sed quid ait Apostolus? « Concupiscentiam nesciebam, nisi Lex diceret: Non concupisces. » Ibam enim post concupiscentiam meam, et qua trahebat currebam, ejusque illecebras blandas, et ex carnali suavitate jucundas magnam felicitatem arbitrabar. Laudatur enim peccator, ait Lex: « In desideriis animæ suæ, et qui iniqua gerit,

» benedicitur¹. » Invenis hominem concupiscentias suas carnales sectantem, totumque se illis servum donantem, aucupari undique voluptates, fornicari, inebriari, (non dico amplius) fornicari, inquam, inebriari. Hæc dixi quæ licite committuntur, sed non Dei legibus. Quis enim aliquando ad judicem ductus est, quia meretricis lupanar intravit? Quis aliquando in publicis tribunalibus accusatus est, quia per suas lyristrias lascivus immundusque defluxit? Quis aliquando habens uxorem, quia ancillam suam vitiavit, crimen invenit? Sed in foro, non in cælo; in lege mundi, non in lege Creatoris mundi. Luxuriosus autem, immundus atque lascivus felix dicitur: abundare voluptatibus, frui deliciis. Jam vero si se etiam vino ingurgitet, si bibat mensuras sine mensura; parum est quia non invenit crimen, etiam viri fortis accipit nomen: tanto nequior, quanto sub poculo invictior. Cum laudantur ista, et dicitur: Felix est, magnus est, bene est illi; et non solum hoc non putatur esse peccatum, sed etiam putatur vel Dei donum, vel certe suave, blandum et licitum bonum; procedit Lex Dei, et dicit: « Non concupisces. » Ille homo qui putabat magnum bonum esse, magnamque felicitatem existimabat, ea quæ posset, suæ concupiscentiæ non negare, sequi qua trahit, audit: « Non concupisces; » et cognoscit esse peccatum. Deus dixit, homo audivit, Deo credidit, peccatum suum vidit, quod bonum putabat, malum esse cognovit: voluit frenare concupiscentiam, non ire post eam, strinxit se, conatus est, victus est. Qui fuit antea nescius malorum suorum, factus est doctus, et pejus est victus: cœpit esse non solum peccator, sed etiam prævaricator. Peccator enim et antea erat: sed antequam Legem audiret, peccatorem se esse nesciebat. Legem audivit, peccatum vidit: conatus

¹ Psal. x. Hebr. 3.

est vincere, superatus atque prostratus est: factus est et Legis prævaricator, qui fuit antea nescius peccator. Hoc dicit Apostolus: « Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per Legem. Nam concupiscentiam nesciebam, nisi Lex diceret: Non concupisces. »

VII. « Occasione autem accepta, peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam¹. » Minor erat concupiscentia, quando ante Legem securus peccabas, nunc autem oppositis tibi obicibus Legis, fluxus concupiscentiæ quasi frenatus est paululum, non siccatus: sed increscente impetu qui te ducebat obicibus nullis, obruit te obicibus ruptis. Concupiscentia tua minor erat, quando tuam movebat libidinem, omnis est autem quando transcendit et Legem. Vis nosse quam magna sit? Vide quid ruperit: « Non concupisces. » Non homo dixit, Deus dixit, Creator dixit, Judex æternus dixit, non quicumque dixit. Fac ergo quod dixit. Non facis? observa judicantem qui dixit. Sed quid facias, o homo? Ideo non vicisti, quia de te præsumpsisti.

VIII. Attende ergo nunc verba superiora, quæ videbantur obscura. « Cum enim essemus in carne. » Verba quæ superiora diximus, unde cœpit lectio quæ obscura videbatur, attendite: « Cum enim essemus in carne, passionibus peccatorum quæ per Legem sunt. » Unde per Legem sunt? Quia eramus in carne. Quid est, quia eramus in carne? Præsumebamus de carne. Num enim qui loquebatur Apostolus, jam exierat de ista carne, aut eis loquebatur qui jam exierant morte de ista carne? Non utique; sed secundum hujus vitæ modum, et qui loquebatur, et quibus loquebatur, in carne erant. Quid ergo est, « Cum essemus in carne, » nisi cum de carne præsumeremus, hoc est, de nobis confideremus²? » Homini

¹ Rom. vii, 8. — ² Beda ad Rom. vii.

enim dictum est, et de hominibus dictum est : « Videbit » omnis caro salutare Dei¹. » Quid est, « Videbit omnis » caro, » nisi videbit omnis homo? Et quid est, « Verbum » caro factum est², » nisi Verbum homo factum est? Non enim Verbum et caro erat, et anima ibi non erat : sed carnis nomine homo significatus est, in eo quod legitur, « Verbum caro factum est. » Ergo « Cum essemus in carne, » id est, in concupiscentiis carnis versaremur, ibique totam spem nostram tanquam in nobis poneremus : « Passiones » peccatorum, quæ per Legem sunt, » auctæ sunt per legem. Prohibendo enim fecerunt legis prævaricatorem ; quia ille qui prævaricator est factus, Deum non habuit adiutorem. « Operabantur ergo in membris nostris, ut » fructum ferrent, » cui nisi, « morti? » Si damnandus erat peccator, quam spem habet prævaricator?

IX. Ergo, o homo, vicit te concupiscentia tua ; vicit, quia in malo loco te invenit : invenit te in carne, ideo te vicit. Migra inde : quid expavescis? Non tibi dixi ut moriaris. Noli expavescere, quia dixi : Migra de carne. Non tibi dixi ut moriaris : imo audeo dicere, dixi ut moriaris. « Si mortui estis cum Christo, quæ sursum sunt » quærite. » In carne vivens, noli esse in carne. « Omnis » caro fœnum, verbum autem Domini manet in æternum³. » Dominus fiat refugium tuum. Instat concupiscentia, urget te, magnas vires accepit adversum te, prohibitione Legis grandior facta est, majorem hostem pateris : « Sit Dominus refugium tuum, turris fortitudinis a facie inimici⁴. » Noli ergo esse in carne, in spiritu esto. Quid est, in spiritu esto? In Deo spem pone. Nam si posueris spem in ipso spiritu, quo homo es ; iterum spiritus tuus in carnem relabitur, quia non dedisti eum

¹ Isai. XL, 5, et Luc. III, 6. — ² Joan. I, 14. — ³ Isai. XL, 6. — ⁴ Psal. LX, 4.

illi a quo suspendatur. Non se continet, si non continetur. Noli remanere in te, transcende et te : in illo te pone qui fecit te. Nam si spem in te habueris, accepta Lege prævaricator eris. Invenit te hostis nudum refugio, invadit te : vide ne forte rapiat, velut leo, et non sit qui eruat¹. Attende verba Apostoli Legem laudantis, se accusantis, reum se sub Lege facientis, et personam forte tuam in se transfigurantis, et dicentis tibi : « Peccatum » non cognovi, nisi per Legem. Nam concupiscentiam » nesciebam, nisi Lex diceret : Non concupisces. Occasione autem accepta, peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege » enim peccatum mortuum est². » Quid est, « mortuum » est? » Latet, non apparet omnino, tanquam sepultum ignoratur. « Adveniente autem mandato, peccatum revixit. » Quid est, « revixit? » Apparere cœpit, sentiri cœpit, rebellare adversum me cœpit.

X. Ego autem mortuus sum. Quid est, « Mortuus sum? » Prævaricator factus sum. « Et inventum est mihi mandatum quod erat in vitam. » Videte quia Lex laudatur, » mandatum quod erat in vitam. » Qualis enim vita est, non concupiscere? O vita dulcis! Dulcis est quidem voluptas concupiscentiæ : verum est, nec eam homines sequerentur, nisi dulcis esset. Theatrum, spectaculum, meretrix lasciva, turpissima cantilena, dulcia sunt ista concupiscentiæ ; dulcia plane, suavia, delectabilia : sed, » Narraverunt mihi injusti delectationes, sed non sicut » Lex tua, Domine³. » Suavia sunt, dulcia sunt, delectabilia sunt : sed audi meliora? « Narraverunt mihi injusti » delectationes, sed non sicut Lex tua, Domine. » Felix anima quæ hujusmodi delectationibus oblectatur, ubi turpitudine nulla inquinatur, et veritatis serenitate pur-

¹ Psal. XLIX, 22. — ² Rom. VII, 7-10. — ³ Psal. CXXIII, 85.

gatur. Quem autem delectat lex Dei, et sic delectat, ut omnes delectationes lasciviæ vincat, non sibi arroget istam delectationem: « Dominus dabit suavitatem¹. » Quid dicam? Domine, da mihi illam suavitatem, vel illam? « Suavis es, Domine, et in tua suavitate doce me justitias tuas². » In tua suavitate doce me, et doces me. Tunc disco ut faciam, si in tua suavitate doceas me. Cæterum quandiu blanditur iniquitas et dulcis est iniquitas, amara est veritas. In tua suavitate doce me: ut suavis sit veritas, dulcedine tua contemnatur iniquitas. Multo melior est et suavior veritas, sed sanis suavis est panis. Quid melius et præclarius pane cœlesti? Sed si non obstupescit dentes iniquitas. Scriptura enim dicit: « Sicut uva acerba » dentibus noxia est, et fumus oculis, sic iniquitas utentibus ea³. » Quid prodest quia panem laudatis, si male vivitis? Quod laudatis non manducatis. Cum ergo audis verbum, cum audis verbum justitiæ et veritatis, et laudas; multo laudabilius est, si facias. Fac ergo quod laudas. An dicturus es: Volo, sed non valeo? Quare non vales? Quia sanitas non est. Unde sanitatem perdidisti, nisi quia peccando Creatorem offendisti? Ergo ut ejus panem, quem laudas, cum suavitate, id est, cum sanitate manduces, dic illi: « Ego dixi, Domine, miserere mei, sana animam meam, quoniam peccavi tibi⁴. » Ergo, inquit, « Inventum est mihi mandatum quod erat in vitam, hoc esse in mortem. » Erat enim sibi antea ignotus peccator, factus est manifestus prævaricator. Ecce inventum est illi in mortem, quod erat in vitam.

XI. « Occasione autem, inquit, accepta peccatum per » mandatum fefellit me, et per illud occidit⁵. » Sic factum est primo in paradiso: « Fefellit, inquit, me occa-

¹ Psal. LXXXIV, 13. — ² Id. CXVIII, 68. — ³ Prov. X, 26. — ⁴ Psal. XL, 5. — ⁵ Rom. VII, 11.

» sione accepta per mandatum. » Vide serpentem mulieri illi susurrantem. Quæsivit ab ea, quid dixerit Deus; respondit illa: « Dixit nobis Deus: Ex omni ligno, quod » est in paradiso, edetis; de ligno autem scientiæ boni » et mali non edetis. Ex eo si ederitis, morte moriemini. » Hoc est Dei mandatum. Contra serpens: « Non, inquit, » morte moriemini. Sciebat enim Deus, quia qua die ederetis, aperientur oculi vestri, et eritis tanquam dii¹. » Occasione ergo accepta peccatum per mandatum fefellit me, et per illud occidit. » Gladio quem portabas, te inimicus occidit; armis tuis te vicit, armis tuis te interemit. Recipe mandatum: scito esse arma, non quibus occidat te, sed quibus a te occidatur inimicus. Sed noli præsumere de viribus tuis. Vide parvum David contra Goliath, vide parvum contra ingentem, sed in nomine Domini præsumens². Tu venis ad me, inquit, cum clypeo et lancea, ego in nomine Domini omnipotentis. Sic, sic; aliter, non: omnino aliter, non prosternitur inimicus. Qui præsumit de viribus suis, antequam pugnet ipse prosternitur.

XII. Videte tamen, charissimi, videte etiam atque etiam Paulum apostolum contra furorem Manichæorum esse Legis divinæ apertissimum laudatorem, videte quid adjungat: « Itaque lex quidem sancta, et mandatum » sanctum, et justum, et bonum³. » Numquid uberius laudari potest? Paulo ante verbo illo quod dixit: « Absit, » defenderat a crimine, non laudaverat. Aliud est a crimine objecto defendere, aliud debito præconio prædicare. Crimen objectum fuit, « Quid ergo dicemus? Lex » peccatum est? » Defensio, « Absit. » Uno verbo defenditur veritas; quia magna est Apostoli defendentis aucto-

¹ Gen. III, 2-5. — ² I Reg. XVII, 45. — ³ Rom. VII, 12, et Beda in Rom. VII.

ritas. Quid diu defendat? « Sufficit, Absit. An vultis, » inquit, experimentum accipere ejus, qui in me loquitur » Christus¹? » Modo autem: « Itaque lex quidem sancta, » et mandatum sanctum, et justum, et bonum. »

XIII. « Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? » Absit². » Quia bonum non est mors. « Sed peccatum ut » appareat peccatum, per bonum operatum est mihi » mortem. » Mors non est lex, sed peccatum est mors. Jam dudum autem dixerat: « Sine lege peccatum mor- » tuum est. » Ubi vos admonueram, quia « mortuum est, » dixit, absconditum latet, non apparet. Modo videte quam vere ita dictum sit: « Peccatum, inquit, ut appareat » peccatum. » Non dixit ut sit: quia erat et quando non apparebat. « Peccatum ut appareat peccatum. » Quid est, « ut appareat peccatum? » Quia « concupiscentiam » nesciebam, nisi Lex diceret: Non concupisces. » Non ait: Concupiscentiam non habebam: sed, « Concupis- » centiam nesciebam. » Sic etiam hic non ait: Ut sit peccatum: sed, « Ut appareat peccatum, per bonum » mihi operatum est mortem. » Quam mortem? « Ut fiat » supra modum peccator aut peccatum per mandatum. » Attende, « supra modum peccator: » quare « supra mo- » dum? » Quia jam et prævaricatio. « Ubi enim lex non » est, nec prævaricatio³. »

XIV. Videte ergo, fratres, videte genus humanum a prima illius primi hominis morte fluxisse. Etenim peccatum a primo homine intravit in hunc mundum, et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransiit⁴. Pertransiit, verbum attendite, quod audistis: considerate, videte quid est, pertransiit. Pertransiit: inde est et parvulus reus; peccatum nondum fecit, sed traxit. Etenim illud peccatum non in fonte mansit, sed per-

¹ 2 Cor. xiii, 3. — ² Rom. vii, 13. — ³ Id. iv, 15. — ⁴ Id. v, 12.

transiit: non in illum aut illum, sed in omnes homines pertransiit. Genuit peccatores morti obnoxios primus peccator, primus prævaricator. Venit ad sanandos de Virgine Salvator. Quia ad te non qua venisti, venit: (Non enim ille de concupiscentia maris et foeminae, non de illo vinculo concupiscentiae. « Spiritus, inquit, sanctus » superveniet in te. » Dictum est hoc Virgini, dictum est fide ferventi, non concupiscentia carnis aestuanti: « Spi- » ritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obum- » brabit tibi¹. » Quæ tale obumbraculum haberet, quando ardore libidinis aestuaret?) Quia ergo non qua venisti ad te venit, liberat te. Ubi te invenit? Venumdatum sub peccato, jacentem in morte primi hominis, trahentem peccatum primi hominis, habentem reatum antequam habere posses arbitrium. Ecce ubi te invenit, quando parvulum invenit. Sed parvuli ætatem excessisti: ecce crevisti, primo peccato multa addidisti; legem accepisti, prævaricator extitisti. Sed noli esse sollicitus: « Ubi abundavit peccatum, superabundavit gratia². » Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CLIV³.

De verbis Apostoli, Rom. vii. *Scimus quia lex spiritalis est, ego autem carnalis sum, etc.* Contra Pelagianos, qui dicunt hominem sine peccato esse posse in hac vita.

I. HESTERNAM lectionem de sancti apostoli Pauli Epis-

¹ Luc. i, 35. — ² Rom. v, 20. — ³ Alias v, de verbis Apostoli. — Habitus ad Mensam S. martyris Cypriani.